Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Portal del carrer Arc de l'Església

Olesa de Montserrat

Ubicació

Comarca:	Baix Llobregat
Lloc/Adreça:	Carrer Arc de l'Església / carrer de l'Església
Alçada:	117

Coordenades:

Latitud:	41.54513
Longitud:	1.89387
UTM Est (X):	407743
UTM Nord (Y):	4599865

Classificació

Número de fitxa	08147 - 23
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle	XIV-XVI
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	L'edifici presenta deficiències de manteniment.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Pla Especial de Protecció d'Olesa de M (14/06/94)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Estructural
Titularitat	Privada
Titular:	7700307DF0070S0001LY
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 28/07/2011 - 02:00

Descripció

Porxo que podria ser un dels antics portals d'entrada a la vila d'Olesa des del carrer de l'Església. Està situat en una casa força remodelada que no presenta altres elements d'interès. El porxo consisteix en un pas d'uns 8 metres de llargària per la planta baixa, i està cobert amb un sostre fet de rajola i embigat de fusta. A cada extrem del porxo un arc escarser fet amb pedra tosca marca l'entrada del portal. Pel que fa a la casa, és de planta rectangular força irregular, i consta de planta baixa més un pis. La part de més al nord ha estat molt remodelada, mentre que la part de migdia, on hi ha el porxo, ha conservat millor les característiques constructives tradicionals i conserva una finestra amb brancals i llinda, on hi ha gravada una inscripció. La casa també conserva un portal de pedra, per bé que resta sota una capa de pintura, arcs sota el sostre, tapiats recentment, i elements ceràmics a la façana (un plat sencer de reflex metàl·lic i unes rajoles catalanes en verd i blanc). El funcionament d'aquest hipotètic portal, tanmateix, no és clar. Un arc identificat a l'antiga casa de ca la Laieta (avui desapareguda), a la plaça de les Fonts, semblaria indicar que anteriorment al segle XVI el portal es trobava en aquest punt, abans que el carrer Arc de l'Església faci un gir cap a llevant (butlletí CMRO: núm. 37).

Observacions:

Inscripció a la llinda d'una finestra sobre el portal: 1593

Història

El primer recinte fortificat d'Olesa pertanyia a la primitiva Sagrera, documentada explícitament per primera vegada l'any 1073, quan es parla d'un sagrer adossat als murs de l'església. El perímetre total de la sagrera tindria 356 metres i encerclava una superfície d'uns 9.500 metres quadrats. Tenia tres punts d'accés: un al nord-est, un a l'oest i un al sud, que és l'únic que s'ha conservat i que és el que es coneix avui com Arc de l'Església (tot i que la seva estructura i el funcionament d'aquest portal no és del tot clar). Tanmateix, aquest hipotètic portal deu haver estat força remodelat amb el temps, ja que actualment no sembla que tingui una tipologia constructiva gaire medieval. Olesa va anar creixent en cercles concèntrica i, al segle XIV, arran del decret de Pere III el Cerimoniós, com moltes poblacions catalanes construeix una muralla més àmplia que inclou els nous barris que havien sorgit.
Aquest nou recinte constava probablement dels portals del Coscoll, de les Hortes (a la plaça de les Fonts) i un altre que hi havia al carrer Hospital. En els segles posteriors el recinte es devia ampliar i va quedar amb els 4 portals més coneguts: el de Santa Oliva (en el camí ral que venia de Vacarisses i Terrassa), el de can Carreras (documentat per primera vegada el 1548 i situat al final del carrer de l'Església), el de les Hortes (prop de la plaça de les Fonts), i el d'en Coscoll (documentat per primera vegada el 1560 i situat al final i a l'esquerra de dit carrer). D'aquest últim encara en queden alguns carreus a la casa núm. 35 d'aquest carrer. Possiblement hi havia un cinquè portal, però no se sap amb certesa. La muralla devia ser una construcció precària probablement feta amb tàpia, ja que a mitjans del segle XV ja estava en ruïna, però en canvi al segle XVII Olesa torna a constar com a vila emmurallada i, al XVIII, segons el testimoni de Joan Boada, Olesa tornava a estar sense muralla. Els portals i la muralla van ser reforçats durant la Guerra del Francès i posteriorment, el 1839, per les Guerres Carlines. De tots els quatre portals esmentats l'únic que queda actualment és el de Santa Oliva. Els altres van desaparèixer al segle XIX, un cop acabada la Guerra Carlina, o a principis del segle XX.
A començament de segle XX aquest portal era conegut com a porxo de cal Pujol.

Bibliografia

Anònim (1982). "Els portals de la vila", Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. Butlletí mensual, núm. 17 (setembre), p. 160-161
Anònim (1987). "Retrobant el casc antic", Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. Butlletí mensual, núm. 37 (febrer), p. 4-5
GONZÁLEZ BASCHWITZ, José; OBRADORS, Xavier (2006). Pla Especial de Protecció i Catàleg del Patrimoni Arquitectònic d'Olesa de Montserrat. Ajuntament d'Olesa de Montserrat. Fitxa B-32
HERNÁNDEZ CARDONA, M. Àngel (2000). Olesa al finals del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora. Col·lecció Vila d'Olesa, 7. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 95-97
MAURI MARTÍ, Alfred (2010). L'origen del nucli antic: la sagrera d'Olesa de Montserrat. Col·lecció Quaderns d'Olesa, 2, Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Arxiu Parroquial d'Olesa de Montserrat.
PÉREZ SOLSONA, Antoni (1990). "Portals d'Olesa", Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. Butlletí mensual, núm. 44 (juny), p. 123-125
VENDRANES, Gusman; RULLIER, Chantale (1996). Oli d'Olesa, la passió d'un poble. Col·lecció Vila d'Olesa, 5. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 182

